

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2014. december

- kivonat -

Készítette:

az
Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízvédelmi és Vízyűjtő-gazdálkodási Főosztály

Vízkészlet-gazdálkodási Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2014. december 9.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

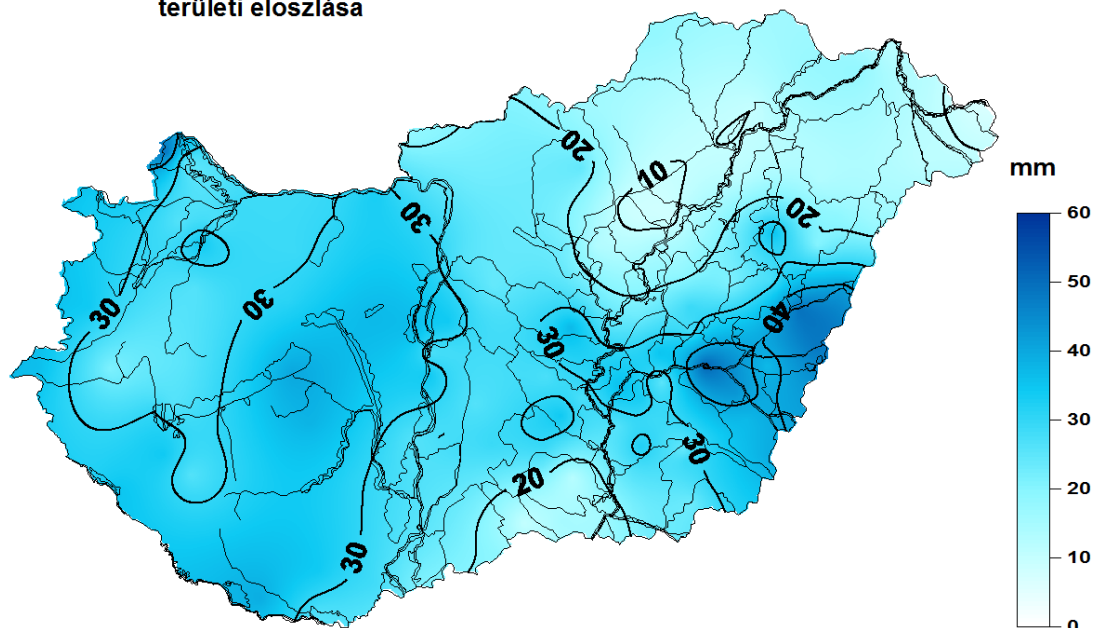
Csapadék

2014 novemberében a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 6 mm (Milota) és 51 mm (Gyoma) között alakult, az országos területi átlagérték 26 mm volt, ami 23 mm-rel (47%-kal) kevesebb a viszonyítási időszak (1971-2000) november havi átlagánál.

Novemberben Bakonszeg, Gyoma és Mezőberény térségének kivételével a havi átlagnál kevesebb csapadék hullott. A legnagyobb (35-47 mm) csapadékhiány a Dunántúl déli-délnyugati részén, a Bakonyban, a Mátrában, a Bükk előterében és a Bereg-Szatmárisíkságon fordult elő.

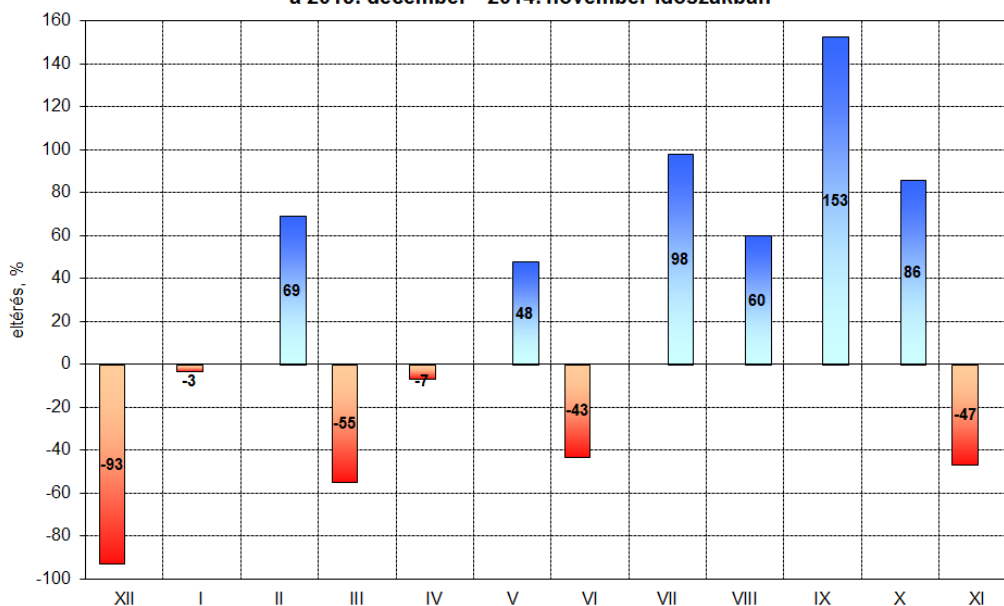
Országos áttekintésben a novemberi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (47 mm) Milota, a legnagyobb csapadéktöbblet (10 mm) Gyoma állomáson fordult elő.

A 2014. november havi csapadékösszeg területi eloszlása

Az alábbi szövegtáblában a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2013. december - 2014. november időszakban

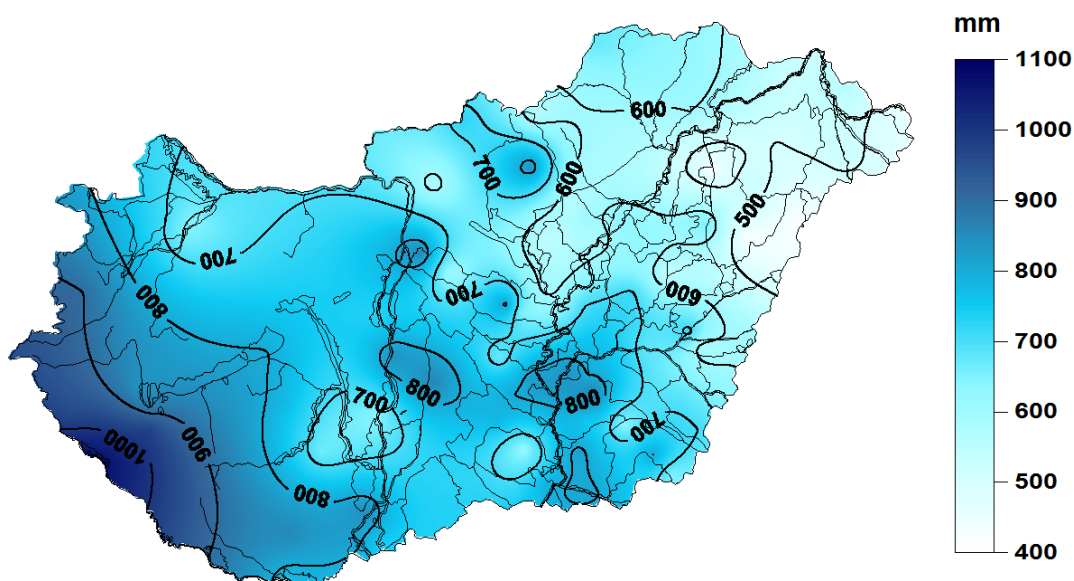

A 2014. január-november időszakban lehullott csapadék mennyisége 414 mm (Nyírábrány) és 1066 mm (Murakeresztúr) között alakult, az országos területi átlagérték 694 mm volt, ami az időszakos átlagnál 175 mm-rel (mintegy 34%-kal) magasabb.

Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb tizenegy havi csapadéktöbblet (300-402 mm) a Délnyugat-Dunántúlon, Budapest térségében és a Dél-Alföld egyes körzeteiben jelentkezett. A január-november időszakban az átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (100-179 mm) a Szatmári-síkságon fordult elő.

Az átlaghoz viszonyított legnagyobb tizenegy havi csapadéktöbblet (402 mm) Pankota, a legnagyobb tizenegy havi csapadékhiány (179 mm) Milota állomáson fordult elő.

A 2014. január-november havi csapadékösszeg területi eloszlása

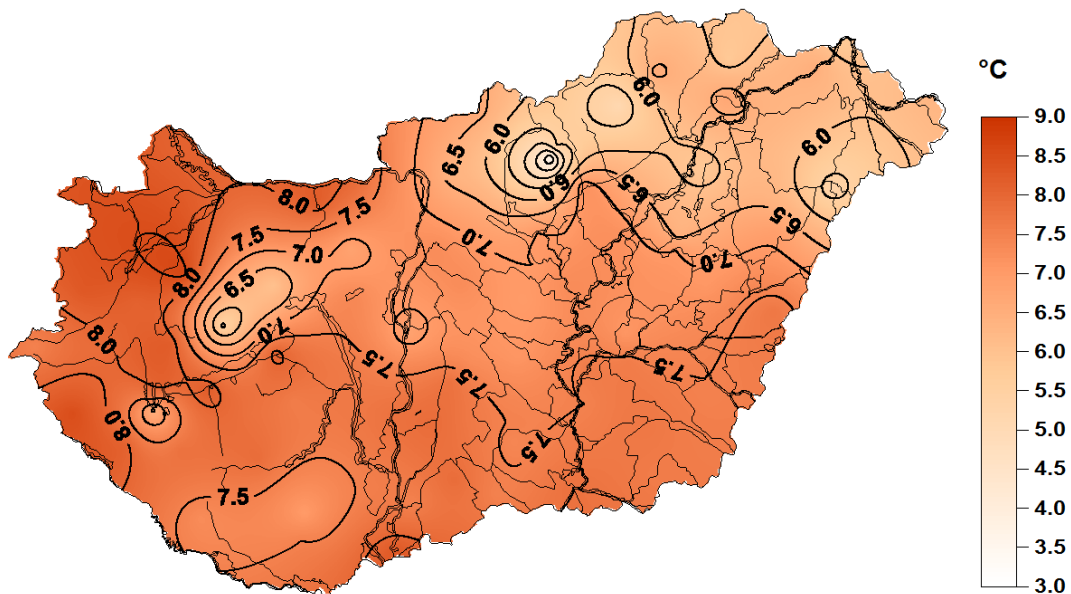
Léghőmérséklet

Az november havi középhőmérséklet 3,6°C (Kékestető) és 8,6°C (Pápa) között alakult, az országos területi átlagérték 7,1°C volt, ami 3,1°C-kal (!) magasabb az átlagnál.

A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta a novemberi átlagot.

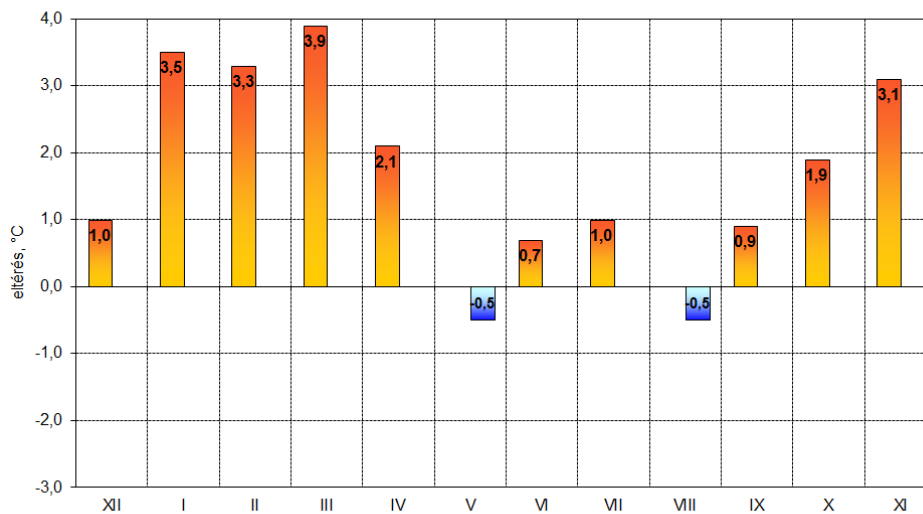
Országos áttekintésben az átlagos november havi középhőmérsékletéhez képest a legnagyobb pozitív eltérés (4,5°C) Iklódbördöce állomáson fordult elő (4. ábra).

A 2014. november havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2013. december - 2014. november időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma november végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest területi átlagban lényegesen nem változott. A 0-20 cm-es talajréteg nedvességtartalmát síkvidékeink területi átlagában a 80-100% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma az egy hónappal korábbi állapothoz képest november végén kissé magasabb volt, jellemzően a 90-100% közötti telítettségi értékek fordultak elő.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma az egy hónappal korábbi állapothoz képest síkvidékeink túlnyomó részén alig változott (70-100%-os telítettségi értékek). Ugyanakkor a Tiszántúl északi részén a jellemző telítettségi értékek 40-60% között alakultak.

Talajvíz

Novemberben a síkvidéki területek legnagyobb részén kisebb (0-10 cm) talajvízszint-emelkedés alakult ki. A Mezőföld déli részén, a Duna-Tisza köze keleti alacsonyabb és a Tiszántúl középső térszínein 25-50 cm közötti emelkedés mutatkozott. Kisebb (0-25 cm) talajvízszint-csökkenés a Kisalföld területének csaknem egészén, a Mátra és a Bükk előterében, a Beregi- és a Szatmári-sík térszínein volt jellemző.

Az 1971-2000. közötti időszak november havi középértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör az Északi-középhegység hegylábi térszínein és előterében, valamint a Felső-Tisza vidék területének csaknem egészén. A Duna-Tisza köze területén az északnyugati és délkeleti térszíneken, továbbá a déli országhatár mellett számottevő 200-300 cm, helyenként azt meghaladó eltérés mutatkozott. A Felső-Tisza vidéken többnyire 50-100 cm közötti, kisebb körzetekben 100 cm-t meghaladó süllyedés alakult ki.

A viszonyítási időszaknál magasabban helyezkedett el a talajvíztükör Kisalföld déli részén, a Mezőföld és a Dráva-menti síkság területén, továbbá a Duna-Tisza köze nyugati és keleti peremvidékén, a Tiszántúl középső részén, valamint a Körös-Maros közén. A legnagyobb, 100 cm-t meghaladó eltérések a Dráva-menti síkság és a Dél-Mezőföld egyes körzeteiben, illetve a Dél-Tisza völgy területén fordultak elő.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2014. november hónapban az 1971-2000. közötti időszak november havi átlagértékétől számottevő eltérést nem mutatott.

Belvízi helyzetértékelés

2014 novemberében országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 154,02 millió m³ volt, ami 16,01 millió m³-rel (9%-kal) maradt el az előző havi értéktől. A november havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán 7 VIZIG működési területén fordult elő – nagyrészt a bőséges októberi csapadék hatására kialakult és novemberre áthúzódó – belvízelöntés. A megfigyelt elöntések maximális kiterjedése országos összesítésben 36785 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2014 novemberében országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 0,60 millió m³-rel (1%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2014. november 12-én kiadott hosszútávú meteorológiai előrejelzése szerint a december az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, a január az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, a február az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

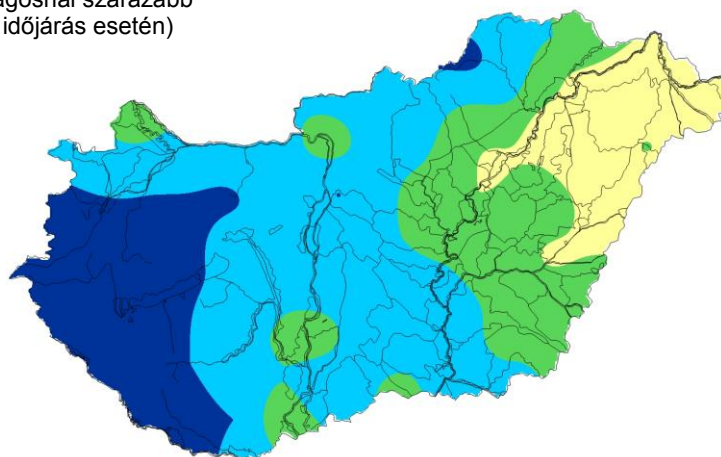
Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
december	0,3 – 3,6 (0,6)	25 – 55 (44)
január	-1,9 – 2,0 (-0,8)	15 – 45 (32)
február	-0,3 – 3,2 (1,1)	15 – 45 (29)

Az OMSZ 2014. december 9-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napon folytatódik az évszakos átlagnál általában enyhébb időjárás. Kisebb lehülés csak az időszak első felében valószínű, de a napi középhőmérsékletek az időszakos átlag közelében várhatók. A hét végétől a hőmérséklet emelkedik, az ország túlnyomó részén a napi minimumhőmérséklet 0 °C felett várható. Az időszak első két napján az ország keleti és déli részén még várható 5-10 mm csapadék. Ezt követően csak az időszak végén a jövő hét közepén várható újabb – területi átlagban nem számottevő mennyiségű – csapadék.

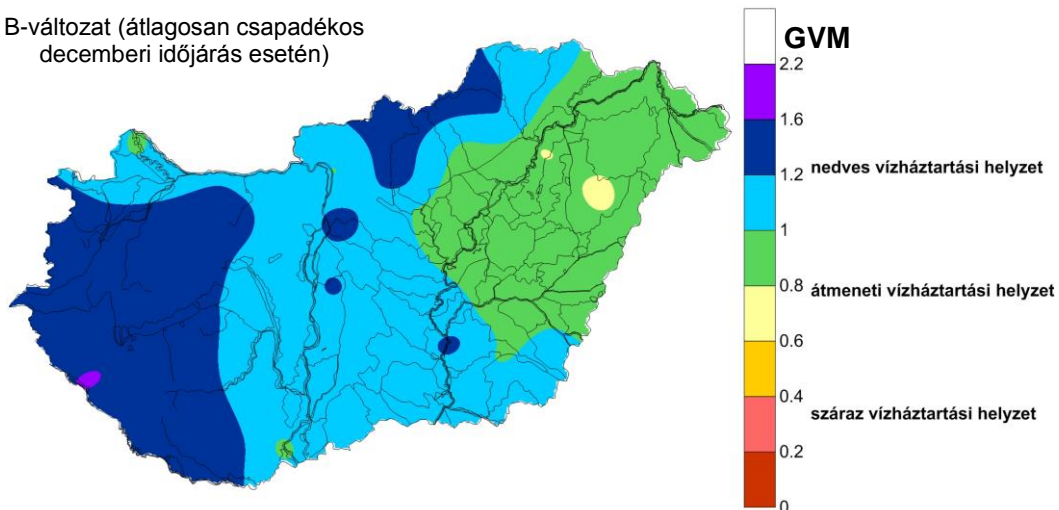
2014 november végén – az egy évvel korábbi állapottal összehasonlítva – az ország területét jóval nedvesebb vízháztartási helyzet jellemezte.

Az alábbi ábrákon három időjárási forgatókönyv alapján végzett számítások alapján szemléltetjük a vízháztartási helyzet várható novemberi alakulását.

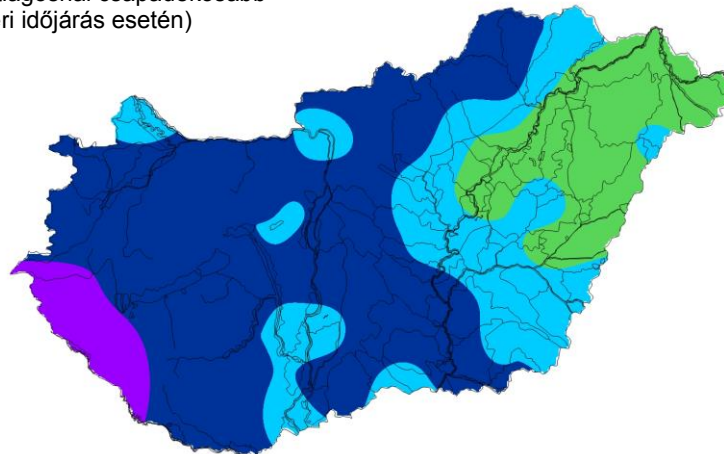
A-változat (az átlagosnál szárazabb decemberi időjárás esetén)

B-változat (átlagosan csapadékos decemberi időjárás esetén)

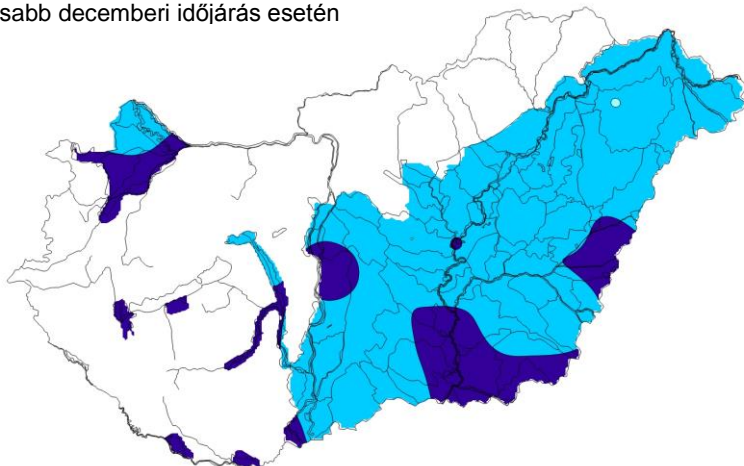
C-változat (az átlagosnál csapadékosabb decemberi időjárás esetén)

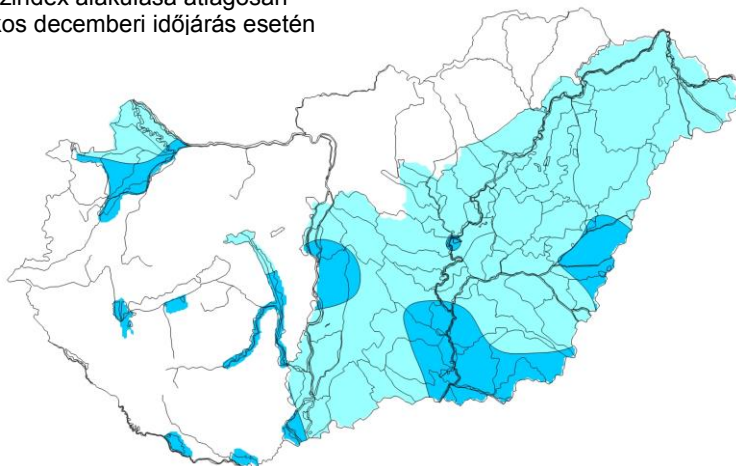
A következő hónapok csapadékviszonyai függvényében, valamint a talajrétegek sok helyen közel száz százalékos telítettségét és a téli időszakban jelentősen csökkenő párolgást is figyelembe véve a belvízelöntések fokozatos növekedésére lehet számítani, ami a téli-korlatavaszi időszakban akár több százezer hektárt is elérhet.

A belvízindex területi eloszlásának 2014/2015 telére számított értékeit – három változatban – az alábbi ábrákon szemléltetjük.

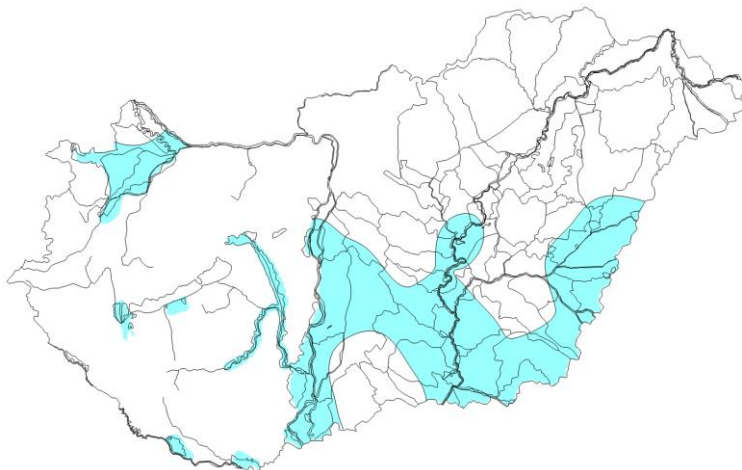
A belvízindex alakulása átlagosnál csapadékosabb decemberi időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosan csapadékos decemberi időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosnál szárazabb decemberi időjárás esetén

PBI

